

LECTURI SUPLIMENTARE

Clasa a V-a

Selecție și teme:
Ștefania Duminică
Nicoleta Stănică

BLASSCO

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
VASILE ALECSANDRI	
Secerișul	9
Dimineața	10
Gerul	10
Lunca din Mircești	11
GEORGE COȘBUC	
Mama	14
Noapte de vară	16
Toamna	18
Moartea lui Gelu	20
MIHAI EMINESCU	
La mijloc de codru	23
Fiind băiet păduri cutreieram	24
O rămâi	25
Făt-Frumos din lacrimă	26
ION LUCA CARAGIALE	
Examenul anual	48
Bacalaureat	51
Un pedagog de școală nouă	55
ION CREANGĂ	
Calul bălan	59
Soacra cu trei nurori	64
Povestea lui Harap-Alb	71

I. AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI

Nicușor	124
Niculăiță Minciună	130

ION AGÂRBICEANU

La secere	154
Nicu	163

CEZAR PETRESCU

Câinele isteț	170
---------------	-----

PETRE ISPIRESCU

Prâslea cel voinic și merele de aur	172
Greuceanu	184
Povestea lui Ștefan-Vodă și a credinciosului său	
Nourăș	195
Bucatele afumate	198
Muierea ce ascultă de povețele bărbatului său	
răposat	201
Păcăliciul păcălit	202

JULES VERNE

O călătorie spre centrul Pământului	205
-------------------------------------	-----

ANTON PANN

Din năzdrăvăniile lui Nastratin Hozea	
Haina mai mult e privită	
decât persoana cinstită	271
Omul nu poate să facă	
un lucru ia toți să placă	272

DANIEL DEFOE

Robinson Crusoe	274
-----------------	-----

JONATHAN SWIFT

Călătoriile lui Guliver în Țara piticilor	334
---	-----

SECERIȘUL

Ciocârlia ciripie, fâlfâind din aripioare,
Pe o scară de lumină se coboară de sub soare.
Aerul e-n neclintire, el devine arzător;
Prepelița cântă-n grăie, grierul cântă-n mohor.

În cel lan cu spicuri nalte au intrat secerătorii,
Pe când era încă umed de răsufllul aurorii.
Toți, privindu-i de departe, parcă-noată-n galbin râu,
Fetele fără ștergare și flăcării fără brâu.

Secerea, crai-nou de moarte, mereu taie, spicul cade.
Prepelița își ia puii și se duce; lanul scade,
Iar în urmă, holda mândră, răsturnată prin bucăți,
Se ridică-n snopi de aur, se clădește-n jumătăți.

Mai departe, lucrând iute, un flăcău ș-o fată mare
De tot snopul își dau gîngaș o furișă sărutare,
Când o pasere măiastră, peste lan trecînd ușor,
Zice: „Dulce-a mai fi pânea de la snopurile lor!“

.....

Teme:

1. Desprindeți din text imaginile vizuale și pe cele auditive.
 2. Explicați expresia „secerea, crai-nou de moarte“.
 3. Exemplificați de unde vine dinamismul în poezie?
 4. Imaginați-vă scena secerișului ca pe un tablou cu același titlu. Ce culori ați folosi?
-

Ziori de ziuă se revarsă peste vesela natură,
Prevestind un soare dulce cu lumină și căldură,
În curând și el apare pe-orizonul aurit,
Sorbind roua dimineții de pe câmpul înverzit.

El se-nalță de trei suliți pe cereasca mândră scară
Și cu raze vii sărută june flori de primăvară,
Dediței și viorele, brebenei și toporași,
Ce răzbat prin frunzi uscate și s-arată drăgălași.

Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă.
Păsărelele-și dreg glasul prin huceagul de sub luncă.
În grădini, în câmpi, pe dealuri, prin poiene și prin vii
Ard movili buruienoase, scoțând fumuri cenușii.

Caii zburdă prin ceairuri; turma zbeară la pășune;
Mieii sprinteni pe colnice fug grămadă-n răpigiune,
Și o blândă copiliță, torcând lâna din fuior,
Paște bobocei de aur lângă-un limpede izvor.

.....

Teme:

1. Identificați, argumentând cu versurile potrivite, momentul și anotimpul surprinse în poezie.
 2. Enumerați elementele ce dau viață tabloului.
 3. Alegeți o singură strofă care v-a impresionat și susțineți prin argumente alegerea făcută.
-

GERUL

Gerul aspru și sălbatic strânge-n brațe-i cu jălire
Neagra luncă de pe vale care zace-n amortire;
El ca pe-o mireasă moartă o-neunună despre ziori
C-un vâl alb de promoroacă și cu țurțuri lucitori.

Gerul vine de la munte, la fereastră se oprește,
Și, privind la focul vesel care-n sobe strălucește,
El depune flori de iarnă pe cristalul înghețat,
Crini și roze de zăpadă ce cu drag le-a sărutat.

Gerul face cu-o sulfare pod de gheață între maluri,
Pune streșinelor casei o ghirlandă de cristaluri,
Iar pe fețe de copile înflorește trandafiri,
Să ne-aducă viu aminte de-ale verii înfloriri.

Gerul dă aripi de vultur cailor în spumegare
Ce se-ntrec pe câmpul luciu, scoțând aburi lungi pe nare.
O! Tu, gerule năprasnic, vin', îndeamnă-calul meu
Să mă poarte ca săgeata unde el știe, și eu!

.....

Teme:

1. „Gerul – personaj fantastic“ – argumentați.
 2. Faceți o comparație între starea sufletească generată de prima strofă și cea de la finalul poeziei.
 3. Poezia este un pastel? Argumentați răspunsul.
-

LUNCA DIN MIRCEȘTI

Bate vânt de primăvară și pe muguri îi deschide;
Vântul bate, frunza crește, și voioasă lunca râde.
Sub verdeața drăgălașă dispar crengile pe rând,
Și sub crengile umbroase mierla sare șuierând.

O! Minune, farmec dulce! O! Putere creatoare!
În oricare zi pe lume iese câte-o nouă floare,
Ș-un nou glas de armonie completează imnul sfânt
Ce se-nalță cătră ceruri de pe veselul pământ.

Tot ce simte, și viază, feară, pasere sau plântă
În căldura primaverii naște, saltă, zboară, cântă.

Omul își îndreaptă pasul către desul stejăriș,
Unde umbra cu lumina se alungă sub frunziș.

El se duce după visuri; inima lui crește plină
De o sacră melodie, melanholică, divină
De o tainică vibrație, de-un avânt inspirător
Ce-i aduc în pept suspinuri și-n ochi lacrimi de amor.

Este timpul renvierii, este timpul rennoirei,
Ș-a sperărei zâmbitoare, ș-a plăcerii, ș-a iubirii.
Paserea-și gătește cuibul, floarea mândrele-i colori,
Câmpul via sa verdeată, lanul scumpele-i comori.

Sus, paingul pe un frasin, urzind pânza-i diafană,
Cu-al său fir de-argint subțire face-o punte aeriană.
Iar în leagăn de matasă gangurul misterios
Cu privighitoarea dulce se îngână-armonios.

Jos pe la tulpini, la umbră, fluturii, flori zburătoare,
Se-ndrăgesc în părechere pe sân alb de lăcrimioare,
Și, ca roi de petre scumpe, gândăceii smălțuiți
Strălucesc, vie comoară, pe sub ierburi tainuiți.

O pătrunzătoare șoaptă umple lunca, se ridică,
Ascultați!... stejarul mare grăiește cu iarba mică,
Vulturul cu ciocârlia, soarele cu albul nor,
Fluturul cu plânta, râul cu limpidele izvor.

Și stejarul zice ierbeii: „Mult ești vie și gingașă!“
Fluturașul zice floarei: „Mult ești mie dragălașă!“
Vulturul uimit ascultă ciocârlia ciripind;
Râu, izvoare, nouri, raze se împreună iubind.

Luncă, luncă, dragă luncă! Rai frumos al țării mele,
Mândră-n soare, dulce-n umbră, tainică la foc de stele!
Ca grădinile Armidei, ai un farmec răpitor,
Și Siretul te încinge cu-al său braț dismierdător.

Umbra ta, răcoritoare, adormindă, parfumată,
Stă aproape de lumină, prin poiene tupilată.
Ca o nimfă pânditoare de sub arbori înfloriți,
Ea la sânul ei atrage călătorii fericiți

Și-i încântă, și-i îmbată, și-i aduce la uitare
Prin o magică plăcere de parfum și de cântare,
Căci în tine, luncă dragă, tot ce are suflet, grai,
Tot șoptește de iubire în frumoasa lună mai!

Teme:

1. Așezați pe trei coloane imaginile vizuale, cele auditive și cele olfactive. Ce observați?
2. Argumentați pe baza textului afirmația autorului: „Luncă, luncă, dragă luncă! Rai frumos al țării mele“.
3. Subliniați verbele din acest text. Explicați rolul lor în poezie.
4. Enumerați și alte verbe potrivite momentului surprins de poet.

MAMA

În vaduri ape repezi curg
Și vuiet dau în cale,
Iar plopî în umedul amurg
Doinesc eterna jale.
Pe malul apei se-mpletesc
Cărări ce duc la moară –
Acolo, mamă, te zăresc
Pe tine-ntr-o căscioară.

Tu torci. Pe vatra veche ard,
Pocnind din vreme-n vreme,
Trei vreascuri rupte dintr-un gard,
Iar flacăra lor geme:
Clipește-abia din când în când
Cu stingerea-n bătaie,
Lumini cu umbre-amestecând
Prin colțuri de odaie.

Cu tine două fete stau
Și torc în rând cu tine;
Sunt încă mici și tată n-au
Și George nu mai vine.
Un basm cu pajuri și cu zmei
Începe-acum o fată,
Tu taci și-ascuți povestea ei
Și stai îngândurată.

Și firul tău se rupe des,
Căci gânduri te frământă,

Spui șoapte fără de-nțeleș,
 Și ochii tăi stau țântă.
 Scapi fusul jos; nimic nu zici
 Când fusul se desfiră...
 Te uiți la el și nu-l rădici,
 Și fetele se miră.

...O, nu! Nu-i drept să te-ndoiști!
 La geam tu sari deodată,
 Prin noapte-afară lung privești...
 — „Ce vezi?“ întreab-o fată.
 — „Nimic... Mi s-a părut așa!“
 Și jalea te răpune,
 Și fiecare vorbă-a ta
 E plâns de-ngropăciune.

Într-un târziu, nerădicând
 De jos a ta privire:
 — „Eu simt că voi muri-n curând,
 Că nu-mi mai sunt în fire...
 Mai știu și eu la ce gândeam?
 Aveți și voi un frate...
 Mi s-a părut c-aud la geam
 Cu degetul cum bate.

Dar n-a fost el!... Să-l văd venind,
 Aș mai trăi o viață,
 E dus și voi muri dorind
 Să-l văd o dată-n față.
 Așa vrea poate Dumnezeu,
 Așa mi-e datul sortii,
 Să n-am eu pe băiatul meu
 La cap, în ceasul morții!“

Afară-i vânt și e-nnorat,
 Și noaptea e târzie;
 Copilele ți s-au culcat —